

Пошук себе

Н.С. Василевська, канд.екон.наук, Н.А. Левченко
Харківська національна академія міського господарства

Сьогодні ми часто призиваємо дітей, підлітків, студентів і навіть друг друга — «знайти себе». А що це значить? Яке значення ми вкладаємо в це словосполучення?

У вузькому значенні — підібрати собі відповідну за прихильностями і здібностями професію, рід занять? З цим ніхто ніколи сперечатися не стане. Але, здається, у виразу є ще якісь, розширювальні і ледве не екзистенціальні смисли.

Що ж це за пошук і як він пов'язаний, і взагалі чи пов'язаний з «походом за мрією»? У проведений в Інтернеті дискусії була висловлена думка, що «знайти себе» — це спадщина радянського режиму. Людям, що вирости при радянській владі, важко с цим погодитися.

За радянські часи «я» завжди залишалася «останньою буквою алфавіту», навпаки нас призивали прагнути прямувати до того, щоб ефективніше «приносити користь людям». Втім, якщо для підвищення ефективності цього служіння треба було «знайти себе» у вузькопрофесійному смислі, то це не заборонялося: система профорієнтації в радянські часи схвалювалась і розвивалася.

«Знайти себе» в смислі близькому до екзистенціального, представляється все-таки досягненням індивідуалістичної буржуазної цивілізації з її слоганом: «Окрема особистість — вища цінність».

Саме в рамках цієї парадигми начебто логічно виходить, що не можна «шукати себе» зовні, переносити центр ваги цих «пошуків» на когось іншого (щось інше). Не можна, некоректне «знайти себе» — в дітях, у шлюбі, в батьках, в справах фірми, в служінні Батьківщині, друзям, науці і т. д.

Потрібно шукати центр ваги в самому собі, і тільки тоді мета «знайти себе» буде досягнута.

Чи добре це і чи усяка особистість згодна, готова і попросту в силах винести таку порівняльну вагу «особистої самоцінності»? Питання стратегічно важливе і багато в чому таке, що забезпечує не тільки сьогоднішній, але і завтрашній день нашого світу, нашої цивілізації.

До чого ми насправді призиваємо молодих людей, коли рекомендуємо їм неодмінне «шукати себе»? В якому напрямку радимо

їм іти, відправляючись в «похід за мрією»? Це співпадаючі напрямки або протилежні?

В останні п'ять-сім років психологи зіштовхнулися з тим, що діти і підлітки прямо заявляють, що у них немає ніякої мрії. При цьому це зовсім не означає, що вони нічого від життя не хочуть і не очікують. Звичайно вони досить чітко формулюють свої цілі і очікування: новий гаджет, фірмові лижі, знайомство з класною дівчиною або хлопцем, поїхати до Австралії на канікули, високий рейтинг у мережній грі, вступити в університет, гарна робота з високою зарплатою...

У зв'язку з цим психологами була висловлена думка, що поняття «мрія» в сучасному світі замінюється поняттям «ціль». Який сенс у порожніх мріяннях? Треба поставити собі конкретну ціль і добиватися її. Це практично і розумно.

І ще одна закономірність простежена психологами. Якщо ще п'ять років тому ті діти і підлітки, які зізнавалися у відсутності мрії, явно були розстреснені цим відкриттям, злилися і кусали губи, то ті, хто негативно відповідає на питання сьогодні абсолютно спокійні і приймають ситуацію як вона є. Ну, немає, і немає — подумаєш, невелика втрата! При цьому матері, батьки, бабусі цих дітей на питання: «А у вас в дитинстві була мрія?», — практично завжди відповідають: «Звичайно, була».

Отже, якщо у них була, значить, справа не в родині?

Може бути, справа в тому, що покоління нинішніх дітей - перше, яке росте без «твердого знання», що «далі буде обов'язково краще»